

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA**

**BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM**

2012–2015

**BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**

**Pavλίna Krejcárková**

**Vliv televizního násilí na děti staršího školního věku**

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Josef Musil, CSc.

**JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE**

**BACHELOR FULL-TIME STUDIES**

**2012-2015**

**BACHELOR THESIS**

**Pavλίna Krejcárková**

**The influence of television violence on children older school  
age**

Prague 2015

The Bachelor Work Supervisor: RNDr. Josef Musil, CSc.

### **Prohlášení**

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

*Jméno autorky* .....

## **Poděkování**

Děkuji RNDr. Josefu Musilovi, CSc., za přínosné a konstruktivní komentáře při tvorbě této práce.

## **Anotace**

Bakalářská práce se ve své teoretické části zabývá mezilidskou komunikací, vývojovou psychologií se zaměřením na starší školní věk a přínosy a riziky médií. Věnuje se komunikačním modelům, druhům komunikace, funkcemi médií, charakteristikou jednotlivých období lidského života. Dále potom přínosy a riziky médií a možným vlivem televizních pořadů na děti a mládež. Praktická část se na základě dotazníkového šetření snaží ověřit platnost obecných poznatků z teorie na konkrétních případech.

## **Klíčová slova**

Elektronické médium, funkce médií, infotainment, mediální riziko, mezilidská komunikace, starší školní věk, televizní násilí.

## **Annotation**

Bachelor thesis in its theoretical part deals with interpersonal communication, developmental psychology with a focus on older school age and the benefits and risks of the media. It is connected with the communication models, modes of communication, media functions, characteristics of each period of human life. Then again, the benefits and risks of possible influence of the media and TV programs on children and youth. The practical part is based on the survey seeks to ascertain the validity of the theory of general knowledge on specific cases.

## **Keywords**

Electronic media, infotainment, interpersonal communication, media functions, media risk, older school age, television violence

# OBSAH

<b>ÚVOD.....</b>	<b>9</b>
<b>TEORETICKÁ ČÁST .....</b>	<b>11</b>
<b>1 MEZILIDSKÁ KOMUNIKACE.....</b>	<b>11</b>
1.1 Definice pojmů .....	11
1.2 Komunikační modely a kontext komunikace .....	12
1.3 Druhy komunikace.....	13
1.3.1 Přímá a nepřímá komunikace .....	13
1.3.2 Verbální a neverbální komunikace .....	14
<b>2 FUNKCE MÉDIÍ .....</b>	<b>16</b>
2.1 Informační funkce médií.....	17
2.2 Zábavná funkce médií.....	19
2.3 Komerční funkce médií.....	20
<b>3 VÝVOJOVÁ PSYCHOLOGIE DÍTĚTE.....</b>	<b>23</b>
3.1 Vývojová psychologie .....	23
3.2 Charakteristika jednotlivých období lidského života.....	23
3.2.1 Starší školní věk/období dospívání.....	26
<b>4 PŘÍNOSY A RIZIKA MÉDIÍ .....</b>	<b>28</b>
4.1 Přínosy médií.....	28
4.2 Mediální rizika .....	29
4.3 Vliv elektronických médií na děti a mládež .....	29
4.4 Vliv násilí v médiích na děti a mládež .....	30
4.4.1 Omezení sledování násilí .....	32
4.5 Erotické pořady a pornografie .....	33
<b>PRAKTICKÁ ČÁST .....</b>	<b>35</b>
<b>5 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO CÍLE, HYPOTÉZY A METODA</b>	
<b>VÝZKUMU .....</b>	<b>35</b>
5.1 Cíl výzkumu .....	35
5.2 Hypotézy .....	35
5.3 Výzkumný vzorek.....	36
5.4 Výzkumná metodika .....	36

5.5	Časová organizace výzkumu podle jeho fází.....	37
<b>6</b>	<b>VÝSLEDKY VÝZKUMU .....</b>	<b>38</b>
6.1	Interpretace a disuse výsledků.....	48
	<b>ZÁVĚR.....</b>	<b>50</b>
	<b>SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....</b>	<b>52</b>
	<b>SEZNAM PŘÍLOH.....</b>	<b>53</b>



## ÚVOD

Téma této bakalářské práce - Vliv televizního násilí na děti staršího školního věku - bylo vybráno z důvodu aktuálnosti tématu. Problematika zobrazovaného násilí na televizních obrazovkách se sice v posledních letech začala projednávat intenzivněji, široká veřejnost ovšem do tohoto procesu dosud nebyla dostatečně začleněna. Nacházíme se v době, kdy téměř každá domácnost vlastní televizi, proto lze říci, že pokud existuje možnost ovlivňování televizním násilím, jsme mu vystaveni všichni, nejvíce však dětská psychika.

Rozmach televizního vysílání a jeho následná digitalizace nám nesporně přinesla mnoho pozitivních aspektů, jako je například široké spektrum informací a nových poznatků díky rozsáhlejší platformě programů, na druhou stranu poskytuje větší množství programů, které mohou obsahovat násilnou či vulgární tematiku, která není žádoucí. Lidé tvrdí, že násilné pořady nemají rádi, a nesledují je, výzkumy televizní sledovanosti ovšem tvrdí opak. Sledovanost těchto pořadů je jedna z nejvyšších a i kvůli tomuto poznatku jsem se rozhodla pro toto téma.

Práce je zaměřena na děti staršího školního věku, protože si již dokáží přiznat možnost vlivu médií na sebe sama i své přátele, ale stále se řadí do skupiny, která je vlivem násilí v médiích nejvíce ohrožena.

Cílem této práce je popsat možný vliv násilí zobrazovaného v televizi na děti staršího školního věku. Dále ověřit platnost obecných poznatků z této oblasti na konkrétních případech, a to na druhém stupni základní školy. Mezi hlavní cíle patří především zjištění, jak často žáci výše zmíněných ročníků sledují televizi, na jaký typ pořadů se nejraději dívají, zda je rodiče omezují ve sledování televize, popřípadě zda jim sledování určitých pořadů zakazují úplně.

Hlavním motivem pro zpracování tohoto tématu pro mě byl stále narůstající počet kriminálních činů páchaných nezletilými pachateli na motivy určitého filmu či televizního pořadu a následně také fakt, že mám dva mladší sourozence, kteří určité pořady s násilnou tematikou sledují pravidelně. Proto se tato bakalářská práce snaží zjistit, zda může mít násilí zobrazované v televizi nějaký vliv na děti staršího školního věku.

Bakalářská práce je členěna do šesti kapitol. První čtyři jsou zaměřeny na teoretický výklad zvoleného tématu, zbývající dvě na výzkumné šetření.

V teoretické části je kladen důraz na relevantní poznatky z teorie komunikace a médií, psychologie a pedagogiky. Ve všech kapitolách je kladen důraz na vymezení nezbytných pojmů. První kapitola se zabývá mezilidskou komunikací, následuje kapitola zaměřující se na jednotlivé funkce médií. Třetí kapitola obsahuje poznatky z vývojové psychologie dítěte a poslední kapitola teoretické části se zabývá přínosy a riziky médií.

Praktická část je zaměřena na průzkum možného vlivu násilných pořadů v televizi na děti staršího školního věku. K výzkumu je použita kvantitativní metoda – dotazníkové šetření. V dotazníku jsou obsaženy otázky otevřené, polootevřené i uzavřené. V první kapitole praktické části je stanoven výzkumný cíl a hypotézy. Šestá kapitola potom interpretuje výsledky dotazníkového výzkumu. Součástí této kapitoly je také diskuse a interpretace zjištěných výsledků, kde jsou hypotézy potvrzeny či vyvráceny.

# TEORETICKÁ ČÁST

## 1 MEZILIDSKÁ KOMUNIKACE

### 1.1 Definice pojmů

Pro existenci i organizaci společnosti je komunikace základním a pro život nezbytným procesem. Každá společná akce jednotlivců je založena na významech, které poté, co byly předány pomocí komunikace, jsou společně sdíleny. Uspokojivá schopnost komunikovat je v životě jednotlivce důležitým aktivem, jak v osobním tak společenském životě. Za pomoci interpersonální komunikace komunikujeme s okolím, poznáváme ho a tím se učíme novým věcem. Ve 20. století se začala formovat skupina vědních oborů, které se tomuto tématu věnují a to především v těchto oblastech:

- Základní schéma komunikace (kdo s kým komunikuje).
- Funkce komunikace (důvody a účely).
- Znakové systémy, komunikační kanály, komunikační média, komunikační efektivita.
- Typy přenášených informací (komunikačních obsahů).
- Záměrné i nezáměrné důsledky komunikace.<sup>1</sup>

Komunikačním procesem budeme rozumět vzájemné působení mezi komunikujícími partnery, kdy komunikace je chápána jako přenos informace pomocí znakového systému, uskutečňovaný přímo nebo pomocí technicko-organizačních prostředků.<sup>2</sup>

Informací rozumíme obsah procesu komunikace. V oblasti komunikace prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků je význam tohoto slova širší než v běžné hovorové řeči. Nejde například jen o novinářskou zprávu, popis ap., ale také

o výtvarné, hudební či literární dílo. Dle exaktní definice informace jde o snížení neurčitosti poznání.<sup>3</sup> Informačním tokem potom rozumíme množství informací

---

<sup>1</sup> MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. s. 11. ISBN 978-807452-002-0

<sup>2</sup> Tamtéž, s. 11

<sup>3</sup> Tamtéž, s. 12

přenesené za jednotku času. S informací je úzce spjata také dezinformace, tj. zvýšení neurčitosti.

Každý proces komunikace plní zpravidla jednu ze čtyř funkcí:

- informovat,
- instruovat,
- přesvědčit,
- pobavit.<sup>4</sup>

Realizováním funkce komunikace dostává svůj smysl a sdělení nabývá pro člověka na významu.

Komunikace zahrnuje komunikátora a komunikanta, zdroj informace, který ne vždy musí být stejný s vysílajícím, samotné sdělení a nosič, signál nebo kanál pro přenos informace.<sup>5</sup> V některých případech může být příjemce neznámý. Rozhodující je, jestli je komunikátor ochotný vysílat sdělení i přes to, že příjemce není dostupný.

Komunikace má jisté praktické vlastnosti, které jsou při jejím používání nezbytné. Jsou to:

- přesnost,
- srozumitelnost,
- komunikační efektivita,
- citová působivost.<sup>6</sup>

## 1.2 Komunikační modely a kontext komunikace

Nejjednodušším komunikačním modelem je model lineární, který popisuje jednosměrnost cesty informace, tedy pouze od mluvčího k posluchači. Tento model nedokáže zachytit vzájemné interakce a výměnu názorů mezi jednotlivci a neuvažuje zpětnou vazbou. Tento model nám ale poskytuje určitý pohled na většinu hromadně

---

<sup>4</sup> VYBÍRAL, Z. *Psychologie lidské komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. s. 23. ISBN 80-7178-291-2

<sup>5</sup> McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 4. vyd. Praha: Portál, 2009. s.60-61. ISBN 978-80-7367-574-5

<sup>6</sup> MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha:Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. s. 256. ISBN 978-807452-002-0

sdělovacích prostředků, kdy je mezi sdělovacím prostředkem a konzumentem možná pouze jednosměrná komunikace. Lineární model byl záhy nahrazen modelem interakčním, kdy se pozice mluvčího a posluchače střídá. Mluvení a naslouchání je v tomto komunikačním modelu stále chápáno jako dvě oddělené akce, které se nekryjí, a jedna osoba je neprovozuje současně.<sup>7</sup>

Při komunikaci jedinec reaguje na základě současné situace, minulých zkušeností, postojů, kulturních návyků. Komunikace existuje v kontextu, který určuje význam všech sdělení. Totožná slova či gesta mohou být jednotlivci chápána odlišně, a to i v případě, že jsou nám známy souvislosti a detaily sdělení. Kontext, který působí při komunikaci má čtyři hlavní hlediska:

- fyzický kontext,
- kulturní kontext,
- sociálně-psychologický kontext,
- časový kontext.<sup>8</sup>

### **1.3 Druhy komunikace**

Komunikaci mezi jedinci je možné klasifikovat dle mnoha hledisek. V této práci se zaměříme pouze na některá základní a pro téma této práce stěžejní dělení.

#### **1.3.1 Přímá a nepřímá komunikace**

Komunikace probíhající přímo mezi jedinci je tvořena pouze komunikátorem a komunikantem. V tomto typu komunikace není zapotřebí ničeho jiného než komunikujících osob.

Při komunikaci nepřímé, zprostředkované pomocí technicko-organizačních prostředků, je zapotřebí určitého média zprostředkujícího tuto komunikaci. Obecně

---

<sup>7</sup> JIRÁK, J., Köpplová, B. *Média a společnost*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. s. 46-51. ISBN 80-7178-697-7

<sup>8</sup> DeVITO, A. J. *Základy mezilidské komunikace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2001. s. 420. ISBN 80-7169-988-8

tento prostředek nazýváme médiem. V běžné řeči rozumíme médiem spíše hromadný sdělovací prostředek, obecně jde například i o potištěný papír, kouřové signály, obraz či telefon.<sup>9</sup>

### 1.3.2 Verbální a neverbální komunikace

Verbální komunikací rozumíme komunikaci pomocí znakového systému, který je založen na slovech. Veškerá ostatní komunikace, která slov neužívá, se nazývá neverbální.

Verbální komunikace neprobíhá pouze pomocí pronesených slov, ale také pomocí písma, včetně Braillova písma a znakového jazyka neslyšících. Verbální komunikaci můžeme dále dělit:

- přímou verbální komunikace,
- nepřímou verbální komunikace.

Nepřímá verbální komunikace se díky písmu z velké části uskutečňuje vizuálně, není však vázána pouze na něj. Můžeme sem zařadit např. znaky, pokud jejich význam dokáže komunikant vyjádřit jednoznačně pomocí slov. Nepřímá nepísmová komunikace se užívá především v případech vyžadujících rychlost nebo při překonávání jazykové bariéry.

Do neverbální komunikace zdaleka nepatří jen řeč těla, jako je mimika, prexemika, kinezika aj. Toto zúžení je dáno psychologickou orientací a zaměřením se převážně na přímou komunikaci. Neverbální komunikace jako celek je daleko širší, protože zahrnuje veškeré umění, kromě umění slovesného.

Při přímé komunikaci se neverbální komunikace uplatňuje souběžně s komunikací verbální, a to zejména při párové komunikaci či komunikaci malých skupin. Vnímáme mimiku, držení těla, gesta, tón hlasu, tempo či rytmus.

---

<sup>9</sup> MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. s. 41-47. ISBN 978-807452-002-0

Dále do neverbální komunikace zahrnujeme komunikační kanály založené na ostatních smyslech, jako jsou např. pocity nebo uměle vytvořené prostředí.<sup>10</sup>

---

<sup>10</sup> MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. s. 19-21. ISBN 978-807452-002-0

## 2 FUNKCE MÉDIÍ

Hromadné sdělovací prostředky byly v minulosti vnímány spíše jako prostředník v komunikaci, v současné době je médium chápáno jako instituce, technicko-organizační systém, který informaci pouze nepředává, jako například gramodeska, ale vytváří, popřípadě přetváří v míře, ve které je podstata informace dotčena. Informace předávaná recipientovi je vnitřní činností média významově pozměněna. Moderní média lze zjednodušeně popsat jako formy uspokojování jednoduchých potřeb jednotlivců, i když sekundární efekty vlivů na společnost jsou tímto přístupem nezpochybněny.<sup>11</sup>

Pro tuto práci budeme chápat funkci médií jako uspokojování potřeb jednotlivců a malých skupin. Tímto způsobem lze v současných médiích, na základě obsahu či žánrových znaků, rozlišit:

- informační funkci,
- zábavnou funkci,
- komerční funkci.<sup>12</sup>

Je možné uvést další funkce médií, jako např. sociální či politické působení, výchova publika atd. Tyto dílčí funkce lze ale zařadit do již uvedených kategorií.

Zastoupení výše zmíněných funkcí v jednotlivých médiích se velmi různí. U médií veřejné služby se předpokládá, že koncentrace prvních dvou funkcí bude vyšší s výraznějším zastoupením funkce informační a jen okrajovým zastoupením reklamy. Jednotlivé funkce jsou realizovány různými žánry. Existují převažující či typické žánry pro jednotlivé funkce, každopádně přiřazení nemůže být zcela rigidní ani vzájemně jednoznačné.

---

<sup>11</sup> MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. s. 65-67. ISBN 978-807452-002-0

<sup>12</sup> Tamtéž, s. 66



Striktní vymezení zmíněné klasifikace funkcí se vývojem snižuje. Současným rysem, především v elektronických médiích, je stírání hranic mezi jednotlivými funkcemi. S tímto faktem je spojené prolínání žánrů, směšování definičních znaků a nejčastěji nedodržení funkce pořadu, která byla dána například popisem obsahu. Tímto trendem dochází k tvoření infotainmentu (zábavně podávaná informace). Tato propojení sama o sobě nijak neohrožují mediální kulturu, pokud toto počínání nechápeme spíše ve smyslu „hanobení“ žánrové čistoty. Závažnější v takovýchto případech je, pokud autor záměrně užívá žánrového směšování pro manipulaci.

V důsledku specializaci na jeden druh funkce vznikají specializované časopisy nebo televizní kanály, které jsou zaměřené či zcela omezené na jednu z výše zmiňovaných funkcí. Tento trend je v současnosti podporován pokračující digitalizací, která bude mít za následek další nárůst specializovaných kanálů.

## 2.1 Informační funkce médií

Základní formou informační funkce je zpravodajství. Zpočátku mělo zpravodajství za úkol přinášet informace o aktuálních událostech, postupem času i retrospekci. V současné době můžeme na základě typu obsahu, žánrových znaků a způsobu zpracování informací uvést několik nejčastějších typů plnění informační funkce.

- zpravodajství,
- publicistika,
- popularizace vědy,
- vzdělávací články a pořady.<sup>13</sup>

V jednotlivých hromadných prostředcích je zastoupení typů informační funkce různé. Od denního tisku můžeme očekávat rovnoměrné zastoupení jednotlivých typů. Časopisy, kvůli delší periodicitě, která je nevhodná pro aktuální zpravodajství,

---

<sup>13</sup> MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. s. 68. ISBN 978-807452-002-0

se zaměřují spíše na publicistiku a obrazové reportáže.

Televizní zpravodajství patří k nejsledovanějším pořadům. Veřejnoprávní televize se zabývá mnoha typy informační funkce, vzdělávací pořady nejsou dostačující vzhledem k úkolům, které má veřejnoprávní televize vykonávat. Komerční televize se při zpravodajství zaměřují spíše na zpravodajství z domova. V případě zpráv ze světa převážně využívají informace agenturních zdrojů.

Tradiční součástí informační funkce médií je vzdělávací funkce. Od jiných forem plnění této funkce se liší především cílem, typem témat a specifičností zpracování tématu. Cílem je nenuceně širokou veřejnost seznámit s novými poznatky a možnostmi, které přináší vývoj.

V 90. letech se s rozmachem komerční televize objevuje pojem tématický kanál. Toto označení se užívá pro televizní stanice specializující se na vzdělávací pořady. Typickými znaky pro tyto stanice jsou:

- programová nabídka je členěna dle tématických zájmových oborů,
- v rámci kanálu není nabízena jen informační funkce, ale i funkce zábavná (infotainment), která je více či méně orientovaná na téma kanálu,
- komerční funkce je též tématicky orientovaná dle zaměření kanálu. Reklama se zaměřením na přesnou cílovou skupinu se stává velmi účinnou a tedy výnosnou.

Vznik tématických kanálů je spjat s nástupem digitalizace a následný rychlým vývojem televizního vysílání.

U vzdělávacích pořadů se velmi často užívá infotainmentu, často s úspěchem a ku prospěchu věci. Veškerá média, vyjma internetu, postrádají operativní interaktivitu, která jediná by mohla do značné míry nahradit přímou činnost učitele.

Dálkové vzdělávání pomocí internetu, e-learning, který využívá vysoký stupeň interaktivity, bude hrát v oblasti vzdělávání rostoucí roli. V současnosti tento způsob vzdělávání obsazuje přední místa zejména v oblasti rekvalifikačních kurzů, kde je využívána zpětná kontrola dosažených znalostí.

Média by v demokratické společnosti měla plnit závazek, a to *"...nezařazovat*

*do vysílání pořady, které mohou vážně narušit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých ..."*<sup>14</sup>

Každý dogmaticky orientovaný režim si klade za povinnost pomocí médií vychovávat. Protože zpravidla připouští jen jedinou pravdu, neexistuje problém s otázkou, k čemu má daná výchova směřovat. V demokratické společnosti je výchova chápána pluralitně, což do značné míry komplikuje možnou snahu o výchovné pořady především ve veřejnoprávních médiích.

Každý pořad, včetně každé smysluplné informace, má na vědomí a jednání lidí nepřímý výchovný vliv. Právě z toho důvodu jsou odvozeny určité omezující požadavky na obsah a formu mediálního sdělení.<sup>15</sup>

## **2.2 Zábavná funkce médií**

V 1. polovině 20. století byla zábava v novinách spíše věcí sobotních příloh, až s nástupem televize začala být zařazována pravidelně do programu jako rovnocenná složka. Podle některých autorů však splývání žánrů a propojování informačních forem se zábavou, infotainment, přispívá k bulvarizaci. Konkrétně potom směšování zprávy a komentáře je do značné míry manipulativní.

Televize, ale i ostatní elektronická média v současnosti patří mezi největší producenty zábavy, a to především z důvodu zisku. Při porovnání například s divadlem nebo filmem jsou produkční a především distribuční náklady na televizní pořady podstatně nižší. Tímto faktem je zapříčiněn základní problém televizní zábavy v budoucnu, nedostatek pořadů. Především specializované kanály potřebují velké množství filmů, soutěžních pořadů, seriálů atd.

Mnohem více času zastává zábava v rozhlasovém než televizním vysílání. Jedním z hlavních důvodů, proč tomu tak je, je fakt, že rozhlas doprovází řadu recipientových činností, aniž jsou jeho činnosti nějak omezovány nebo rušeny.

---

<sup>14</sup> VLASTNÍK J. *Televizní násilí a zákon: vliv televizního násilí na kriminalitu dětí a mládeže a jeho zákonná úprava*. 1. vyd. Praha: Votobia, 2005. s. 248. ISBN 80-7220-245-6

<sup>15</sup> MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. s. 67-74. ISBN 978-807452-002-0

Jde o takzvanou zvukovou kulisu. Dalším důvodem je schopnost nabídnout zábavu nejrůznějším zájmovým a věkovým skupinám, a to především díky velké rozmanitosti populární hudby.<sup>16</sup>

## 2.3 Komerční funkce médií

Komerční funkce médií spočívá ve financování nebo spolufinancování provozu média a je nesporně podmínkou činnosti komerčních médií a uplatňuje se i v případě médií veřejné služby, financovaných většinou jinak. Základními typy plnění komerční funkce jsou:

- reklama (v tisku inzerce),
- sponzoring,
- teleshopping.

Reklamní tvorba je především v televizi svébytným žánrem, který přispívá k vývoji zábavných žánrů. Zůstává ale paradoxem, že média, nejvíce televize, lákají inzerenty na vysokou efektivitu reklamy a na druhou stranu prohlašují, že reklama není v určitých citlivých oblastech cílená a nemá sloužit k ovlivnění chování recipienta.

Kromě výše zmíněného některá média zvyšují svůj ekonomický výsledek přidruženými komerčními aktivitami, které jsou realizovány mimo hlavní mediální aktivity. Je to například vydávání časopisu nebo nabízení upomínkových předmětů přímo vázaných na mediální činnost.

Rozdělení reklamy v jednotlivých médiích je nerovnoměrné a většinový podíl v jednotlivých zemích získávají právě televize. V rozhlasovém vysílání má reklama mnohem nižší finanční objemy, ale díky levnějšímu provozu jeho pozice není špatná.

Vnímání reklamy se v posledních desetiletích značně mění. Reklama je oblíbená čím dál méně a především starší recipienti ji chápou spíše jako nutné zlo. Televizní reklama je především staršími diváky přijímána negativněji než v ostatních médiích,

---

<sup>16</sup> MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. s. 83-88. ISBN 978-807452-002-0

protože je rušivým elementem při sledování filmů a nelze ji přeskočit, jako například reklamu v novinách. Neoblíbenými jsou také letáky roznášené do poštovních schránek, jejichž množství většina lidí považuje za nadměrné. Na letáky dále navazují noviny, rozhlas a billboardy. U billboardů se míra odmítání pohybuje okolo třiceti pěti procent.<sup>17</sup>

Ovlivnění reklamou v průzkumech připouští pouze čtvrtina dotazovaných, což je potřeba brát s nutnou rezervou, protože část lidí si vůbec neuvědomuje, že sortiment nakupuje kvůli reklamě. Mnoho impulsů na lidi působí podvědomě a část si tuto skutečnost nikdy nepřipustí. Nejpočetnějšími cílovými skupinami pro zadavatele televizních reklam jsou ženy na mateřské dovolené a senioři. Zámožnější a mladí lidé jsou pro zadavatele mnohem atraktivnější, protože jde o aktivnější skupiny lidí, které je ovšem obtížnější oslovit.

Specifickou reklamou je reklama politická, širším významem označovaná jako propaganda, nabízí specifický politický postoj ke konkrétní záležitosti nebo situaci.

U nás se politická reklama objevuje ve formě placené inzerce politických stran, která propaguje nejen postoj, ale i konkrétní jednání. V elektronických médiích se vyskytuje zřídka, v některých zemích je zakázána úplně. V České republice byla povolena v některých předvolebních kampaních. Daleko více se vyskytuje v podobě skryté reklamy, kterou je však velice těžké prokázat.

Sponzoring dnes ve vysílání patří mezi klasické komerční prvky, na rozdíl od zadavatelů reklamy nekupuje vysílací čas k přímému propagování konkrétní komodity. Pouze přispívá na vysílání konkrétního pořadu a v jeho průběhu je jmenovitě uveden. Sponzoring je lidmi vnímán jako méně rušivý než reklama, protože přímo nenarušuje běh pořadu. V současné době začíná být rozdíl mezi sponzoringem a reklamou méně zřetelný.

---

<sup>17</sup> BURTON, G. *Úvod do studia médií*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2001. s. 140-143. ISBN 80-85947-67-6

Teleshoppingem rozumíme přímý televizní prodej, spojující reklamní šot s možností okamžitého telefonického nebo e-mailového objednání zboží. Předpokládaný plný rozvoj je plánován až s úplnou interaktivitou digitálních televizí, kdy bude možno reagovat obdobně jako při internetovém nakupování. V některých zemích vysílají specializované teleshoppingové televizní kanály, ve kterých je teleshopping hlavní vysílací náplní.<sup>18</sup>

---

<sup>18</sup> MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. s. 88-96. ISBN 978-807452-002-0

## 3 VÝVOJOVÁ PSYCHOLOGIE DÍTĚTE

### 3.1 Vývojová psychologie

Vývojová psychologie se zabývá studiem změn chování a prožívání v časovém průběhu. Dle časového měřítka (Schmidt, 1978) můžeme rozlišovat čtyři předmětné okruhy vývojové psychologie:

- Studium fylogeneze psychiky. Je založena na pozorování a srovnání různých druhů živočichů na rozdílných stupních evoluční řady.
- Studium antropogeneze psychiky. Studuje duševní vývoj lidí v různých historických etapách a různých civilizačních okruzích.
- Studium ontogeneze psychiky člověka. V nejširším pojetí jde o zkoumání od početí jedince až po jeho smrt.
- Studium aktuální geneze. Zabývá se vývojem psychických procesů např. při řešení problémů, v průběhu učení ap.

V této práci se budeme opírat o poznatky ze studia ontogeneze psychiky, v jejímž užším pojetí vývojová psychologie studuje všechny změny, k nimž dochází v průběhu života člověka.<sup>19</sup>

### 3.2 Charakteristika jednotlivých období lidského života

- a) prenatální období,
- b) novorozenecké období,
- c) kojenecké období,
- d) batolecí období,
- e) předškolní období,
- f) vstup dítěte do školy,
- g) mladší školní věk,

---

<sup>19</sup> LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. s. 14. ISBN 80-247-1284-9

- h) starší školní věk /období dospívání,
- i) časná a střední dospělost,
- j) pozdní dospělost,
- k) stáří.

Socializací budeme rozumět postupné začleňování jedince do společnosti prostřednictvím nápodoby a identifikace.<sup>20</sup>

- a) Život jedince začíná početím. Prenatální období je datováno od početí po narození a obvykle trvá 40 týdnů (9 měsíců). Základy psychického vývoje osobnosti nacházíme právě v této fázi vývoje člověka. Již v tomto období dochází k prvním sociálním interakcím a to především s matkou pomocí spontánních projevů plodu, na které matka reaguje.
- b) Období od narození do 28. dne věku dítěte. Ihned po narození roste schopnost dítěte aktivně ovládat prostředí a zapojovat se do sociální interakce. Novorozenec má plně vyvinuté nepodmíněné reflexy (sací, hledací, polykací, vyměšovací, obranný, orientační, úchopové, polohové), daleko více vyspělé než se dříve myslelo, jsou i novorozencovy smysly. Od narození dítě vidí, i když zraková ostrost zatím není dokonalá, a je schopno pozorovat předměty se značným zájmem. Pozornost dítěte je přitahována pohybem.
- c) Do konce 1. roku se u dítěte rozvinou dispozice pro účinnou interakci s okolním světem do takové míry, že je schopno ve všech těchto směrech záměrně a vůlí řídit své aktivity.
- d) Mezi 2. -3. rokem chodí dítě vzpřímeně, začíná mluvit a dělá velké pokroky v oblastech hrubé a jemné motoriky. Dítě je schopno i oddálené nápodoby, tedy je schopno napodobit model, který již není přítomen a začíná být schopno symbolického a předpojmového myšlení.
- e) Období od 3. let do nástupu do školy. Dítě se v této etapě značně zdokonalí v řeči a s tím se také začnou zvětšovat jeho poznatky o okolním světě. V této době řeč používá i jako regulaci svého chování. Dítě se dostává do sociálních interakcí se širší škálou osob a již není plně závislé na rodině,

---

<sup>20</sup> HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*, 2. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 548. ISBN 978-80-7367-569-1



i když rodina stále zůstává tím nejdůležitějším prostředím, které zajišťuje primární socializaci. Ve svých úsudcích je stále vázáno na názor ostatních osob, ale jeho názorové (intuitivní) myšlení se dostává na vyšší úroveň.

- f) Pro většinu dětí, zejména pro ty které nenavštěvovaly mateřskou školu, vstup do školy znamená velkou zátěž. Dítě ve věku šesti let začíná svět chápat realisticky, logicky myslet a je čím dál méně závislé na přáních a okamžitých potřebách. Pro vstup do školního prostředí je potřeba, aby dítě bylo méně závislé na rodině, schopné podřídit se jiné autoritě a přijmout novou roli žáka, tedy řídit se nově nastolenými pravidly.
- g) Mladším školním obdobím rozumíme období od 6 - 7 let do 11 - 12 let. V tomto období se snaží dítě pochopit věci, tak jak jsou. V předchozím období bylo dítě zaměřené spíše na svá přání a v následujícím období, tedy starším školním věku, se dítě spíše soustředí na to, co by mělo být správné. Můžeme tedy toto období označit jako období „střízlivého“ realismu. Dítě je schopno sociálního porozumění a souběžně s tím narůstá i schopnost volního sebeřízení a seberegulace. Vývoj morálního vědomí a jednání, tedy chápání morálních norem a hodnot a jednání dle nich je v tomto období podle Piageta autonomní. Dítě si utváří názory a uznává určitá jednání za správná nebo špatná. Názor dítěte již není v takové míře heteronomní jako v předchozím období, tedy není určováno druhými, jejich příkazy a zákazy.<sup>21</sup>
- h) viz kap. 3.2.1
- i) Časná a střední dospělost je datována přibližně od 20 do 45 let. Časná dospělost je přechodných obdobím mezi adolescencí a plnou dospělostí. Dospělost můžeme vymezit s ohledem na tři kritéria: věk, převzetí určitých vývojových úkolů a dosažení určitého stupně osobní zralosti. V tomto období dochází k upevnění identity, identifikaci s rolí dospělého, samostatnosti a nezávislosti na rodičích, hledání partnera aj. Střední dospělost je možné charakterizovat jako období plné výkonnosti a relativní stability.
- j) Pozdní dospělosti rozumíme období od 40. - 45. do 65. roku života. Toto období je popisováno jako období bilancování, hodnocení dosavadního života. V této

---

<sup>21</sup> LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. s. 23-141. ISBN 80-247-1284-9

životní etapě člověk kriticky zkoumá, zda vývoj cílů v jeho životě byl správný nebo špatný. Dochází také k prvním známkám poklesu výkonnosti.

- k) Stáří je poslední etapou v životě člověka, ve které se postupně začíná zhoršovat smyslové vnímání a paměť. Dochází ke změnám ve struktuře a funkcích organismu, které mají za následek zvýšenou zranitelnost a pokles výkonnosti a schopností člověka. Dochází ke snížení odolnosti vůči infekcím, zpomaluje se hojení ran ap. Období stáří zakončuje smrt.<sup>22</sup>

### 3.2.1 Starší školní věk/období dospívání

Období dospívání lze vymezit v širším smyslu jako úsek v životě jedince na jedné straně ohraničený prvními známkami pohlavního zrání (první sekundární pohlavní znaky) a na druhé straně dovršením plné pohlavní zralosti (plná reprodukční schopnost) a dokončení tělesného růstu. Současně s biologickými změnami probíhají velké změny i v psychice jedince, které lze charakterizovat ohlášením zcela nových pudových tendencí a hledáním způsobu jejich uspokojování a kontroly, celkovou emoční nestabilitou a současně nástupem vyspělého způsobu myšlení a dosažením vrcholu jeho rozvoje.

Období dospívání můžeme dále dělit:

- období pubescence, zhruba od 11 do 15 let,
- období adolescence, zhruba od 15 do 22 let.

V období adolescence je postupně dosahována úplná reprodukční zralost a je dokončen tělesný růst. Dochází k rychlé přeměně postavení jedince ve společnosti. Přejíždí ze základní školy na školu se zaměřením nebo přímo do pracovního procesu.<sup>23</sup>

Pro potřeby této práce bych se dále zaměřila na období pubescence. Toto období lze dělit:

- fáze prepuberty,

---

<sup>22</sup> LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. s. 166 - 215. ISBN 80-247-1284-9

<sup>23</sup> NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. 2. vyd. Praha: Academia, 1997. s. 40-51. ISBN 80-200-0628-1

- fáze vlastní puberty.

Fáze prepuberty začíná prvními známkami pohlavního dospívání. U dívek trvá tato fáze přibližně od 11 do 13 let, u chlapců o 1 - 2 roky později. Fáze vlastní puberty nastupuje po ukončení předešlé fáze a trvá do dosažení reprodukční schopnosti, tj. 13 - 15 let.

Pudový tlak, který na jedince díky pohlavnímu dozrávání působí, přináší nové vnitřní podněty a činí ho někdy až přecitlivějším na vnější podněty. Proto je toto období nazýváno také jako období „bouří a krizí“. Velice časté při dospívání bývají projevy jako emoční labilita, časté a nápadné změny nálad, impulzivní jednání, nepředvídatelnost jednání atp. Kvůli výše zmíněnému se zhoršuje koncentrace jedince a to mnohdy může mít neblahý vliv i na prospěch ve škole.

V období dospívání výrazně pokračuje především vývoj vizuálního vnímání, které souvisí více s abstraktním myšlením. Představy začínají být méně živé. Dále pokračuje vývoj řeči, který na první pohled nemusí být patrný. Narůstá slovní zásoba a složitost větné stavby i celková výrazová schopnost. Jedinec je schopen se učit novým věcem na základě poznání logických souvislostí, daleko méně je schopen se učit osvojovat si učební materiál, který nedává smysl, a který je potřeba pouze memorovat.<sup>24</sup>

---

<sup>24</sup> LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. s. 200-215. ISBN 80-247-1284-9

## 4 PŘÍNOSY A RIZIKA MÉDIÍ

Pro každou společenskou činnost, nevyjímaje média, platí, že s sebou nese určitá rizika, stejně jako pozitivní přínosy. Takovéto přínosy a rizika lze popsat hodnotícími aspekty, které ale nesou riziko omezení shody jistých společenských skupin, jejichž vnímání zisků a rizik je kvalitativně velmi podobné.

Vedle nespočtu přínosů médií existují i mnohá rizika, obecně charakterizovaná jako rizika zneužití. Zde se nabízí otázka, pro koho je dané rizikové jednání nebezpečné a na druhou stranu, pro koho je ziskové. Vždy je možné určit skupiny, které z rizikového chování mají prospěch. Z těchto důvodů by se měla provádět analýza rizik, jako součást standardních rozhodovacích a řídicích procesů. Cílem ovšem není eliminace rizik, ale spíše jejich regulace.

### 4.1 Přínosy médií

Mezi přínosy médií, které lze odvodit z plnění základních funkcí médií, patří především zpřístupnění kultury, zábavy a informací širokému spektru občanů, zvýšení aktuálnosti nabízených informací, bezprostřednější poznání (např. skutečný průběh událostí), informační a názorová homogenizace společnosti, jak na regionální, národní, mezinárodní, tak i globální úrovni. Z výše zmíněných přínosů i vyplývající možnost okamžitého rozšíření poplašné informace.

Většinu možností moderních médií lze použít jak k výše zmíněným i dalším přínosům, tak i k zneužití; k cílům namířeným proti zájmům daných skupin nebo celému lidstvu. Veškeré přínosy ovšem lze přeformulovat způsobem, aby vyzněly jako rizika. Například okamžité rozšíření poplašné zprávy lze zneužít k přeměně na manipulativní poplašnou zprávu.

Média jsou považována za nezbytná pro správné fungování demokratické společnosti, proto jsou jejich přínosy obecně uznávané a využívány.<sup>25</sup>

---

<sup>25</sup> MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. s. 99-102. ISBN 978-807452-002-0

## 4.2 Mediální rizika

Každá společnost se snaží v co největší míře minimalizovat rizika a přitom zachovávat co největší množství přínosů. Mediální rizika jsou minimalizována opatřeními:

- na straně médií - pomocí autoregulace, odpovědnosti novinářů a médií a regulací vysílání,
- na straně recipientů - pomocí mediální výchovy a správného užívání médií.<sup>26</sup>

Nejvíce pozornosti při regulaci vysílaných médií je věnováno riziku působení na děti a mládež a politickému působení médií. V této práci se budeme věnovat především prvnímu zmíněnému.

## 4.3 Vliv elektronických médií na děti a mládež

Pro hodnocení vlivu médií na děti a mladistvé je potřeba si uvědomit, že nápodoba je psychologickým základem učení, a to především u dětí předškolního věku.

Děti a mladiství tráví nejvíce času sledováním televize či manipulací s internetem. Procento dětí, které takto tráví většinu svého času je vysoké i proto, že mnoho rodičů je v dnešní době velmi zaneprázdněných a má tendenci „odkládat“ své děti k televizní obrazovce nebo internetu, či sami se věnují médiím a na děti nemají čas. Dalším důvodem je fakt, že sociální status dětí a mladistvých je v současné době určován z velké části i tím, zda dotyčný vlastní profil na sociálních sítích, jak často se na těchto sítích pohybuje a s jakou intenzitou komunikuje pomocí těchto kanálů s okolím. Čím dál větší procento času děti a mladiství tráví hraním her určených pro počítače či herní konzole.<sup>27</sup>

---

<sup>26</sup> MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. s. 125. ISBN 978-807452-002-0

<sup>27</sup> VLASTNÍK J. *Televizní násilí a zákon* 1. vyd. Olomouc: Votobia, 2005. s.43-44. ISBN 80-7220-245-6

Působení vlivu televize a internetu na psychiku dětí a mladistvých vychází z faktu, že působení informace je tím silnější, čím menší jsou předchozí znalosti a zkušenosti pro kritické zhodnocení dané informace a čím méně jsou ustálené morální a hodnotové postoje jedince. Především faktory vedou k vyšší možnosti ohrožení dítěte či mladistvého. Tyto zákonitosti jsou zapříčiněny zejména:

- dětskou zvědavostí a vnímavostí,
- nepřipraveností dětské psychiky,
- podstatně sníženou schopností dítěte odlišit zobrazení od reality, a tedy, neschopností vytvořit si odstup od děje,
- návodovostí zobrazovaného násilí, pornografie a sebevražedných sklonů,
- internalizací nevhodného jednání jako normy.<sup>28</sup>

Z výše uvedeného jsou za zvlášť závažné, z hlediska negativního působení na děti a mládež, pokládány dva prvky televizního vysílání, her určených pro počítače a herní konzole a internetu:

- násilí,
- erotika.

K těmto rizikům nesmíme zapomenout připsat riziko závislosti a určitá specifická zdravotní rizika, jako je například možný vliv na správné držení těla a jednostrannost námahy zraku.

#### **4.4 Vliv násilí v médiích na děti a mládež**

Pojmem násilí budeme rozumět užití fyzické síly za účelem přivodění zranění či škody osobám či věcem, též uplatňování síly k překonání odporu jako projev agrese, tedy chování, které vědomě a záměrně poškozuje druhého, ubližuje mu, způsobuje utrpení, násilně mu brání v pohybu a ve výkonu činnosti, které by chtěl vykonávat.<sup>29</sup>

---

<sup>28</sup> MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. s. 130-131. ISBN 978-807452-002-0

<sup>29</sup> VLASTNÍK, J. *Televizní násilí a zákon* 1. vyd. Olomouc: Votobia, 2005. s. 46. ISBN 80-7220-245-6

Televizní pořady jsou v poslední době daleko více zaměřeny na násilí, které má intenzivnější, drastičtější, realističtější a lépe propracovanější charakter, který je často humorně nadlehčen. Dříve byly násilné filmy spojovány výhradně s akčními filmy, v dnešní době to však není podmínkou. Prvky akčního filmu jsou používány prakticky ve všech žánrech, které primárně jako akční označovány nejsou.

Hlavní otázkou, kterou se v 80. letech zabývali vědci především v anglosaských zemích, je, zda a jaký vliv má sledování násilných pořadů v médiích na děti a mládež. Zodpovězení této otázky je čím dál naléhavější, a to především kvůli stále narůstajícímu počtu případů násilných činů páchaných dětmi a mladistvými. I proto v mnoha zemích sílí snahy o snížení hranice trestní odpovědnosti (v některých zemích až na 12 let) a větší trestnosti. V USA a dalších zemích toto snižování proběhlo již dříve a pro hledání příčin nárůstu kriminality mládeže bylo použito velké množství prostředků, díky kterým bylo zjištěno, že mezi nejvýznamnější příčiny páchaní trestných činů patří zobrazované násilí na televizních a počítačových obrazovkách.

Studie provedená na katedře žurnalistiky v Sheffieldu v roce 1995, zabývající se širokou definicí násilí (od rozbitého okna až po vraždu) na čtyřech britských kanálech, dospěla k výsledku, že podíly násilí na jednotlivých kanálech se velmi liší, většina násilí je ovšem situována do několika typů pořadů. 70 % všech násilných scén bylo použito ve filmech a televizních hrách, 20 % veškerého násilí obsahovaly dětské pořady a nezanedbatelné procento reálného násilí bylo zobrazované ve zpravodajských relacích.

Největší podíl televizního násilí byl nalezen v japonských a honkongských televizích. Tento fakt odpovídá historicky potvrzené vysoké toleranci asijské kultury vůči násilí.<sup>30</sup>

V České republice byl v roce 1997 proveden výzkum týkající se násilí na televizní obrazovce, z kterého vyplývá, že 66 % diváků kritizuje násilí na TV Nova a současně polovina mladistvých uvádí, že obsah vysílaný TV Nova je špatným příkladem pro děti a mladistvé. Je třeba podotknout, že výsledky tohoto výzkumu kontrastují se sledovaností násilných pořadů. Důvodem tohoto kontrastu může být

---

<sup>30</sup> MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. s. 131-134. ISBN 978-807452-002-0

nedostatek jiných pořadů na obrazovkách nebo také neschopnost diváků připustit si vlastní slabost pro sledování násilných pořadů.<sup>31</sup>

Přímý důkaz, že násilí zobrazované v televizi přímo ovlivňuje kriminalitu dětí a mládeže dosud chybí, nelze ho však vyloučit, a proto se stále větší počet zemí snaží o omezení vlivu násilí na děti a mládež. Tato omezení jsou uskutečňována především pomocí mediální výchovy a regulačních opatření.

Důvodem odporu k násilí v televizi je podle průzkumu agentury Focus v České republice pro 85 % dotázaných snižování citlivosti dětí vůči násilí, pro 74 % jde o neschopnost dětí vytvořit si odstup, jelikož chápou násilí jako skutečnost. Zároveň však 27 % pokládá televizi bez násilí za zidealizovaný obraz světa.<sup>32</sup>

#### 4.4.1 Omezení sledování násilí

Přílišná regulace ve vysílání z důvodu ochrany výchovy dítěte může být napadána jak z hlediska svobody projevu, ale také z hlediska zásahu do rodičovské výchovy, která podle Listiny lidských práv náleží pouze rodičům. Zákaz vysílání či označování určitých pořadů symbolem nevhodnosti pro děti a mladistvé je také rozhodováním namísto rodičů, a tedy zásahem do jejich práv a povinností.<sup>33</sup>

Je tedy potřeba aby rodiče u velmi malých dětí pořady vybírali sami, u větších dětí se podíleli na výběru pořadů, které dítě bude sledovat. Tímto způsobem dochází k mediální výchově dítěte a naplňování základní povinnosti rodiče vychovávat k sebevýchově. Aby rodič mohl správně tuto funkci plnit, potřebuje mít přesné informace o obsahu pořadu. Naprosto nedostačující je například údaj o věkové přiměřenosti, protože jen rodič dokáže posoudit, co je přijatelné pro jeho dítě a co nikoliv.

---

<sup>31</sup> VLASTNÍK, J. *Televizní násilí a zákon* 1. vyd. Olomouc: Votobia, 2005. s. 52. ISBN 80-7220-245-6

<sup>32</sup> MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. s. 131-137. ISBN 978-807452-002-0

<sup>33</sup> KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. s. 218-220. ISBN 80-7184-134-X



Regulačním opatřením nepodléhá video, DVD nebo hry určené pro počítače a herní konzole šířené na internetu. I když většinou obsahují informační značení pořadů<sup>34</sup>, možnost kontroly je velmi malá.

## 4.5 Erotické pořady a pornografie

Násilné scény byly k vidění již v dávných dobách, a to jako oslava hrdinských činů atp. Erotika byla také prezentována, ale již ne přímo veřejně, byla vystavena určité cenzuře. Zásadní změnu v oblasti vnímání zobrazované erotiky a pornografie, především v západní kultuře, zapříčinily dva faktory. Sexuální revoluce po 2. světové válce a klasifikace rizik násilí zobrazovaného na televizních obrazovkách v posledních dvaceti letech.<sup>35</sup>

Největší koncentrace pornografie je v současné době na internetu. Slovo sex je dlouhodobě, z celosvětového pohledu, na 2. - 3. místě ve vyhledávaných klíčových slovech. Největším problémem internetu v tomto ohledu je fakt, že u velké části erotických souborů jde o nejextrémnější typy pornografie, které jsou spojené s kriminalitou, jako je např. pedofilie, sadistické praktiky, zoofilie nebo velmi násilné formy sexu.

Ve většině případů ale nelze odhalit a dopadnout pachatele, který tyto typy souborů na internet umístí.

Co se týče filmu a televizních pořadů, hollywoodští producenti i levicoví liberálové tvrdí, že sex a nahota se prodávají nejlépe, a proto je potřeba točit filmy s takovou tematikou. Z pohledu spotřebitele můžeme tvrdit, že lidé filmy a pořady se sexuální tematikou sledují, protože jsou pro ně určitou formou odreagování. Na druhou stranu lidé prohlašují, že porno a tvrdé sexuální praktiky nevyhledávají a nesledují.

Z mediálních výzkumů ale vyplývá něco jiného. Celosvětově přibližně 15 % uživatelů internetu vyhledá nejméně jednou za měsíc stránku s tímto obsahem.

---

<sup>34</sup> Informační značení pořadů jednoduchým způsobem udává, jak velké a jakého druhu je riziko daného pořadu. Nejčastěji je sledováno násilí, sex, obecná vulgarita, eventuelně rasová a ideologická nesnášenlivost. Pro odlišení všech typů se používá třístupňová stupnice.

<sup>35</sup> MUSIL, J. *Elektronická média v informační společnosti*. 1. vyd. Praha: Votobia, 2003, s. 111-112. ISBN 80-7220-157-3

Z pohledu možných rizik se tematika erotiky a pornografie od problematiky násilí odlišuje především ve dvou věcech:

- V západní kultuře je tradičně pornografie z morálního i právního pohledu nepřijatelná a šíření tohoto obsahu bylo vždy více či méně postihováno. Pro zobrazování ve sdělovacích prostředcích byla problematika erotiky a pornografie diskutována od jejich vzniku, kdežto problematikou násilí v médiích se zabývají odborníci i veřejnost až posledních dvacet let.
- Jako druhý problém je uváděna téměř neschopnost definovat rozdíl mezi pornografií a erotikou. Toto odlišení patří mezi hlavní problémy regulace elektronických médií dodnes. I přes tyto nejasnosti v definici existuje určitá většinová shoda o potřebě nastavení meze, které v praxi využívá informační značení zahrnující výskyt erotických scén a sexuálního obsahu. Tato shoda je velmi obtížně aplikovatelná mezi jednotlivými národy. Tento problém je zapříčiněn především odlišností kultur.

Česká republika je v porovnání s ostatními evropskými státy velmi tolerantní vůči erotickým prvkům ve vysílání. O této problematice dosud není dostatečné množství informací, lze ale odhadnout, že dospělí lidé vůbec nepřipouští možnost negativních dopadů na dospělou část populace, co se týče dopadu na mravní výchovu dětí, mnohem větším rizikem je pro ně násilí na televizních obrazovkách.<sup>36</sup>

---

<sup>36</sup> MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. s. 131-137. ISBN 978-807452-002-0

## PRAKTICKÁ ČÁST

### 5 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO CÍLE, HYPOTÉZY A METODA VÝZKUMU

Následující část práce je zaměřena na výzkum vlivu násilí na děti ve věku 11 - 15 let.

#### 5.1 Cíl výzkumu

Cílem této bakalářské práce je popsat vliv násilí zobrazovaného na televizních obrazovkách na děti staršího školního věku a ověřit platnost obecných poznatků z této oblasti v konkrétních podmínkách české školy.

Mezi hlavní cíle této práce patří:

- zjistit, jak často se děti dívají na televizi
- zjistit, jaké pořady děti nejraději sledují
- zjistit, zda rodiče své děti omezují ve sledování televize a konkrétních pořadů
- zjistit, zda si děti uvědomují možnost vlivu násilí v televizi na vlastní osobu a kamarády

#### 5.2 Hypotézy

V souvislosti s výše zmíněnými cíli jsme si stanovili hypotézy, které jsme sestavili na základě literárních podkladů.

**Hypotéza č. 1:** Většina dětí ve starším školním věku sleduje televizi každý den.

**Hypotéza č. 2:** Největší část dětí ve starším školním věku upřednostňuje akční filmy před horory.

**Hypotéza č. 3:** Většina rodičů neomezuje sledování televize dětem ve starším školním věku.

**Hypotéza č. 4:** Většina rodičů zakazuje některé pořady dětem ve starším školním věku.

**Hypotéza č. 5:** Více než třetina dětí ve starším školním věku uvádí, že násilné pořady má celkem ráda.

**Hypotéza č. 6:** Většina dětí ve starším školním věku si myslí, že na ně samotné ani na jejich kamarády nemají násilné pořady vliv.

### 5.3 Výzkumný vzorek

Výzkumu se zúčastnili žáci 6. - 9. ročníků Základní školy J. A. Komenského v Lysé nad Labem. Celkem se zúčastnilo 137 respondentů. 62 dívek a 75 chlapců.

Rozložení respondentů v jednotlivých ročnících bylo následující:

- 6. ročník - 32 žáků, z toho 12 dívek a 20 chlapců;
- 7. ročník - 31 žáků, z toho 14 dívek a 17 chlapců;
- 8. ročník - 38 žáků, z toho 19 dívek a 19 chlapců;
- 9. ročník - 36 žáků, z toho 17 dívek a 19 chlapců.

### 5.4 Výzkumná metodika

Pro výzkum byla využita kvantitativní metoda, konkrétně dotazník, který nejlépe vyhovoval požadavkům na získání co největšího množství dat. Respondentům byl předložen dotazník obsahující 24 otázek, rozdělených do čtyř částí.

První část obsahovala základní údaje o dotazovaném (pohlaví, věk, ročník), druhá část byla zaměřena na dobu strávenou sledováním televize, oblíbenosti jednotlivých pořadů, žánrů a televizních stanic. Třetí část zkoumala názor respondentů na násilí v televizních pořadech a jejich možný vliv na je samotné či jejich přátele. Čtvrtá část sledovala oblíbenost dalších aktivit, jako je například četba, sport, poslech hudby či odpočinek a otázky zaměřené na schopnost ovládat svůj vztek, schopnost poslechnout autoritu či otázky týkající se množství přátel a zájmů.

Dotazník obsahoval otázky uzavřené, kde byla možnost označit jednu, v některých případech i více odpovědí. Dále otázky otevřené i polootevřené.

## **5.5 Časová organizace výzkumu podle jeho částí**

Výzkum probíhal od 18. 12. 2014 do 8. 1. 2015 u žáků 6. - 9. ročníků Základní školy J. A. Komenského v Lysé nad Labem. Dotazníky byly žákům rozdány během vyučovací hodiny se zdůrazněním, že dotazníky jsou zcela anonymní a dobrovolné a slouží pouze k vypracování bakalářské práce.

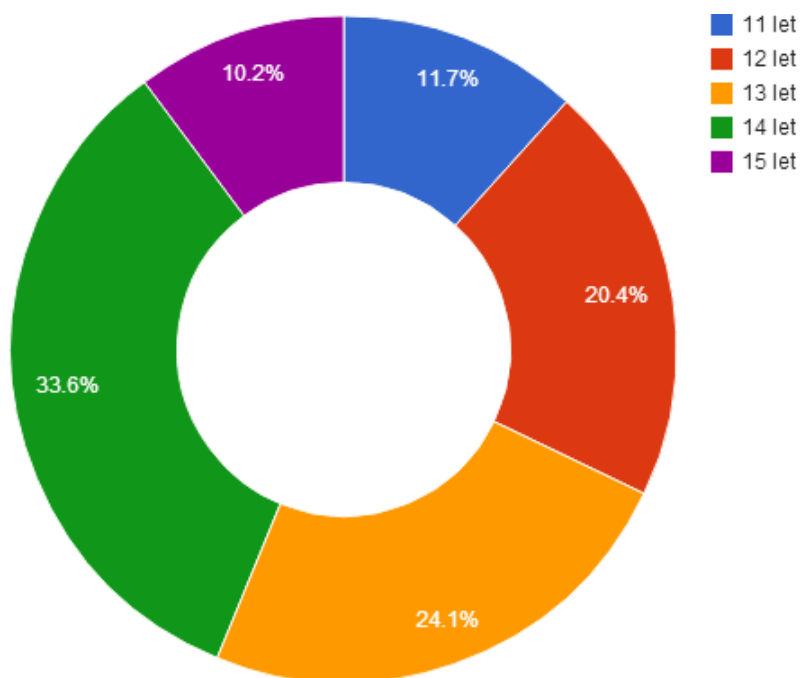
Vyhodnocení dotazníků probíhalo od 19. do 21. 1. 2015.

## 6 VÝSLEKY VÝZKUMU

První otázka zjišťovala pohlaví respondentů. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 62 dívek (45,3 %) a 75 chlapců (54,7 %).

Otázka č. 2 byla zaměřena na věk dotazovaných. Celkem dotazník vyplnilo 137 dětí, z toho 16 (11 chlapců a 5 dívek) jedenáctiletých, 28 dotazovaných (13 chlapců a 15 dívek) uvedlo, že jim je 12 let. 13ti letých respondentů bylo 33 (20 chlapců a 13 dívek). 46 respondentů (25 chlapců a 21 dívek) ve věku 14ti let a mladistvých ve věku 15 let se mého šetření zúčastnilo 14 (6 chlapců a 8 dívek).

Graf 1: Věk

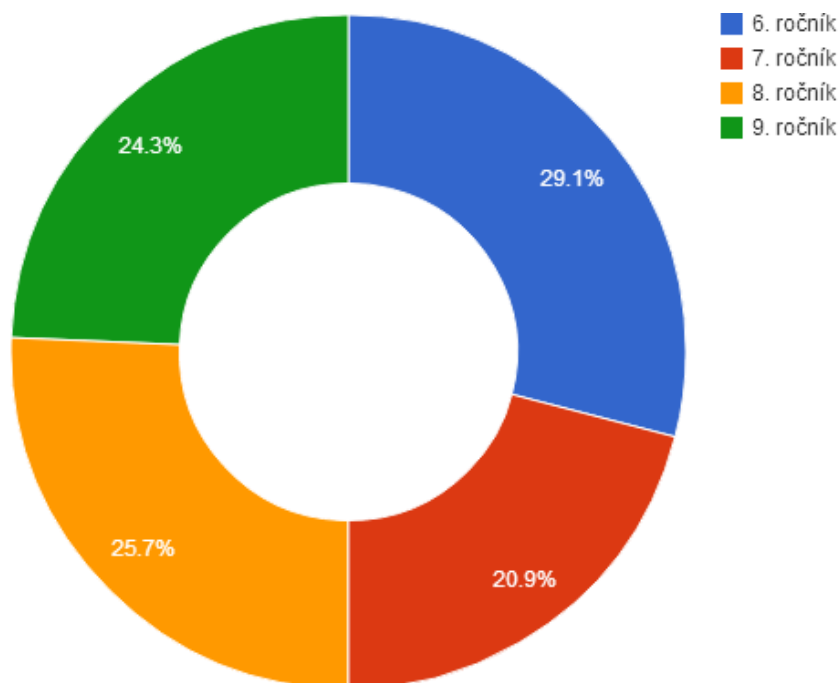


Zdroj: Vlastní šetření

Další otázka zjišťovala, jaký ročník jednotliví respondenti navštěvují. Z výsledku vyplývá, že do 6. ročníku chodí 43 respondentů (20 chlapců a 23 dívek), 7. ročník studuje 31 dotázaných (17 chlapců a 14 dívek), 8. ročník navštěvuje

38 respondentů (19 chlapců a 19 dívek) a v 9. ročníku je 36 z dotazovaných (19 chlapců a 17 dívek).

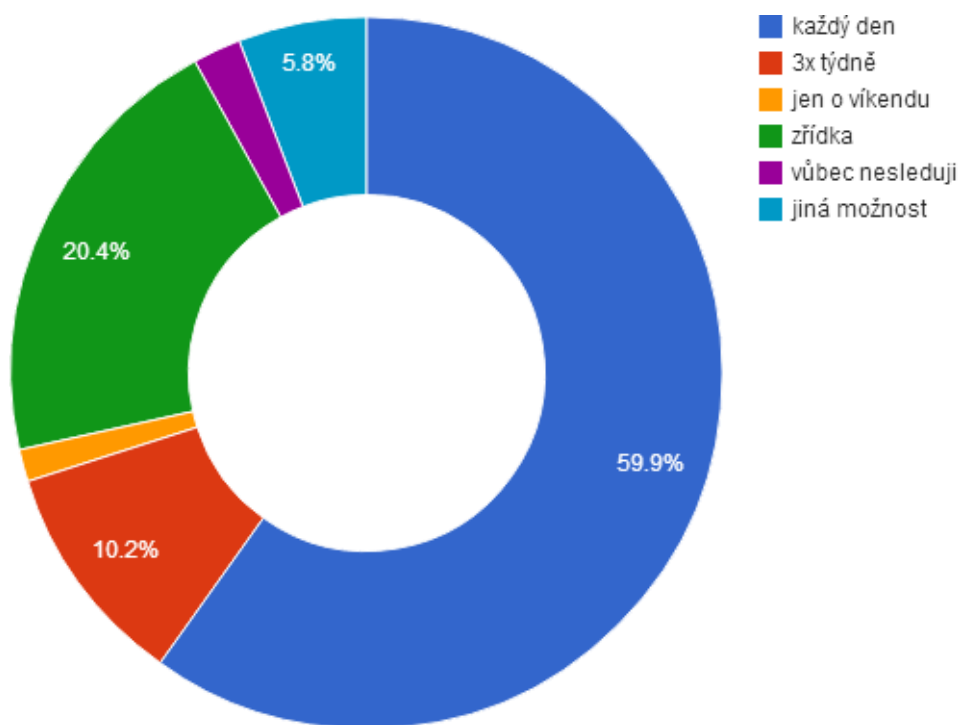
Graf 2: Ročník



Zdroj: Vlastní šetření

Otázky č. 3 byla zaměřena na zjištění, kolik času děti ve starším školním věku tráví sledováním televize. Z výsledků vyplývá, že 82 dotázaných (50 chlapců a 32 dívek) sleduje televizi každý den, a to převážně 1-3 hodiny. 3x týdně televizi sleduje 14 respondentů (5 chlapců a 9 dívek), jen o víkendu se na televizi dívají 2 dotázaní. Televizní vysílání jen zřídka sleduje 28 dětí (13 chlapců a 15 dívek), 3 respondenti uvedli, že televizi nesledují vůbec. Jinou možnost uvedlo 8 jedinců (4 chlapci a 4 dívky) a mezi nejčastější odpovědi v kolonce “jiná možnost” byla: téměř pořád, pouze večer, 1x týdně.

Graf 3: Čas strávený sledováním televize

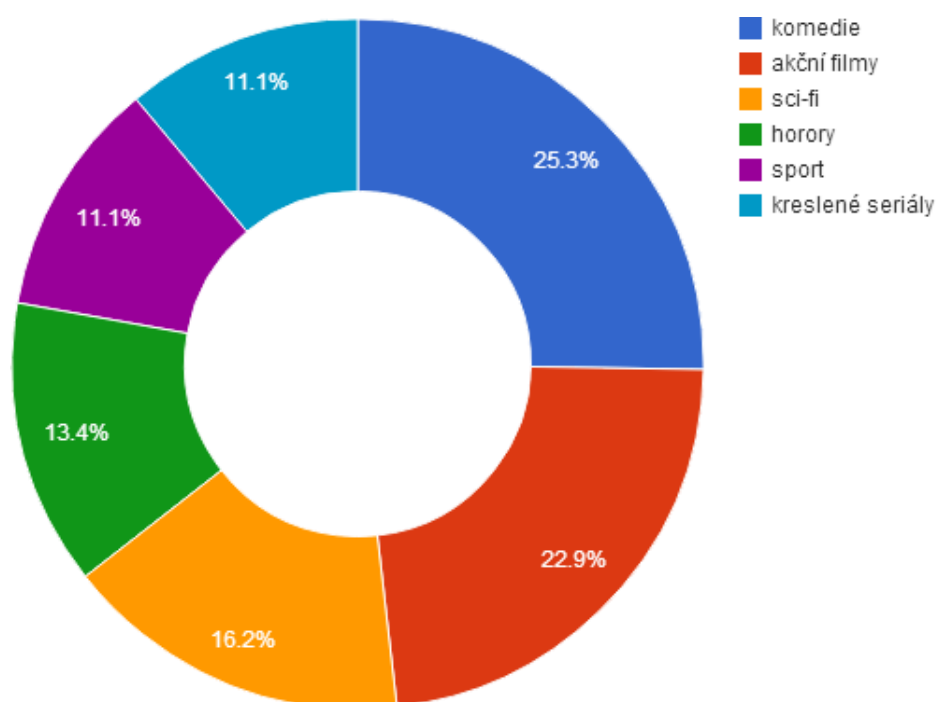


Zdroj: Vlastní šetření

Čtvrtá otázka se zabývala oblíbeností jednotlivých druhů vysílaných pořadů. Respondenti měli z celkových 21 nabízených možností vybrat 5 neoblíbenějších typů pořadů. Nejvíce respondentů uvedlo mezi oblíbenými komedie, a to 98 z nich (53 chlapců a 45 dívek), následovaly akční filmy, které rádo sleduje 89 z dotázaných (59 chlapců a 30 dívek). Pořady se sci-fi tematikou uvedlo jako své oblíbené 63 školáků (48 chlapců a 15 dívek), horory má v oblibě 52 z dotázaných (24 chlapců a 28 dívek). Sport potom uvedlo jako svůj oblíbenou tematiku v pořadech 43 respondentů (27 chlapců a 16 dívek), stejný počet respondentů uvedlo také kreslené pořady.



Graf 4: Oblíbenost jednotlivých vysílaných pořadů



Zdroj: Vlastní šetření

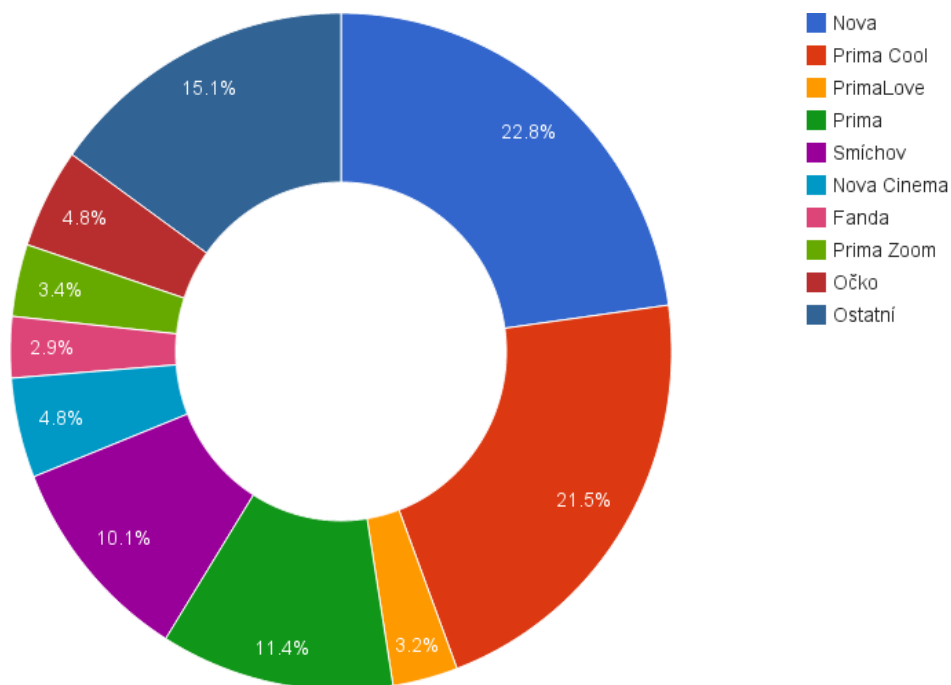
Další otázka se týkala omezení sledování televize rodiči. Pouze 29 respondentů (16 chlapců a 13 dívek) uvedlo, že je rodiče omezují ve sledování televize. 108 (59 chlapců a 49 dívek) uvedlo, že je rodiče nijak neomezují ve sledování televize.

Otázka č. 6 byla zaměřena na zjištění, zda dětem jejich rodiče zakazují sledovat určité pořady. 97 dotazovaných (58 chlapců a 39 dívek) rodiče žádné pořady nezakazují, 40 (17 chlapců a 23 dívek) dalším některé pořady rodiče zakazují, a to především pořady s erotickou či pornografickou tematikou nebo horory.

Sedmá otázka byla otevřená a věnovala se oblíbenosti televizních stanic. Respondenti měli vybrat 3 nejoblíbenější televizní stanice, které sledují. Nejvíce z dotazovaných, 86, uvedlo jako svou oblíbenou stanici televizi Nova. Druhá nejsledovanější byla Prima Cool, kterou rádo sleduje 81 dotazovaných. Následovala Prima Family s 43 hlasy, Smíchov s 38 hlasy, Nova Cinema a hudební televize Očko

s 18 hlasy, Prima ZOOM s 13 hlasy, Prima Love s 12 hlasy a Fanda s 11 hlasy. Ostatní televizní stanice nezískaly více než 10 hlasů a proto jsem je zahrnula do kolonky „ostatní“, pro větší přehlednost.

Graf 5: Oblíbené televizní stanice

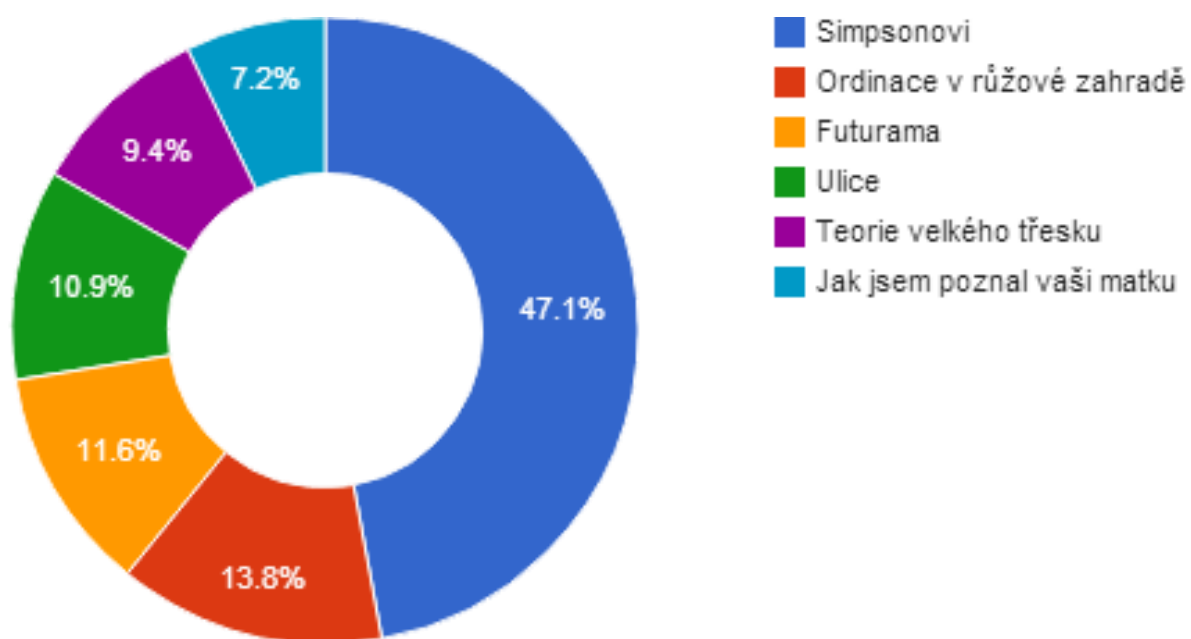


Zdroj: Vlastní šetření

Otázka č. 8 byla také otevřená a zabývala se oblíbeností televizních pořadů nebo seriálů. Respondenti měli uvést tři nejoblíbenější seriály nebo pořady, které v současné době sledují. Z více než čtyřiceti uvedených seriálů a pořadů jsem vybrala 6 nejoblíbenějších, které získaly více než deset hlasů.

Nejčastěji zmiňovaným seriálem byl seriál Simpsonovi, který sleduje 65 respondentů, následovaný seriálem Ordinace v růžové zahradě. Tento seriál uvedlo 19 respondentů. 16 dotazovaných jako svůj oblíbený seriál uvedlo seriál Futurama. Seriál Ulice sleduje 15 respondentů a sitcom Teorie velkého třesku jako svůj oblíbený uvedlo 13 školáků. 10 respondentů uvedlo mezi svými oblíbenými seriály a pořady seriál Jak jsem poznal vaši matku.

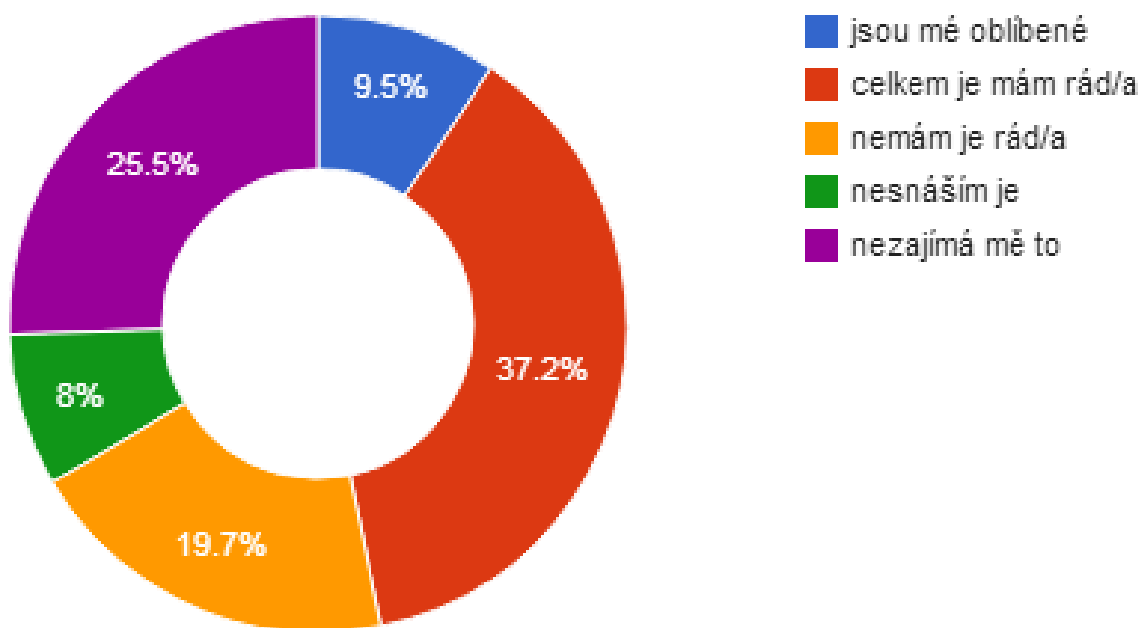
Graf 6: Oblíbenost televizních pořadů a seriálů



Zdroj: Vlastní šetření

Devátá otázka zjišťovala pohled respondentů na násilné pořady. 13 dotazovaných (12 chlapců a 1 dívka) uvedlo, že násilné pořady patří mezi jejich oblíbené, 51 školáků (30 chlapců a 21 dívek) pak, že násilné pořady mají celkem rádi. 27 respondentů (16 chlapců a 11 dívek) tento typ pořadů nemá rádo, 11 dotázaných (2 chlapci a 9 dívek) je dokonce nesnáší. 35 respondentů (15 chlapců a 20 dívek) uvedlo, že je to nezajímá.

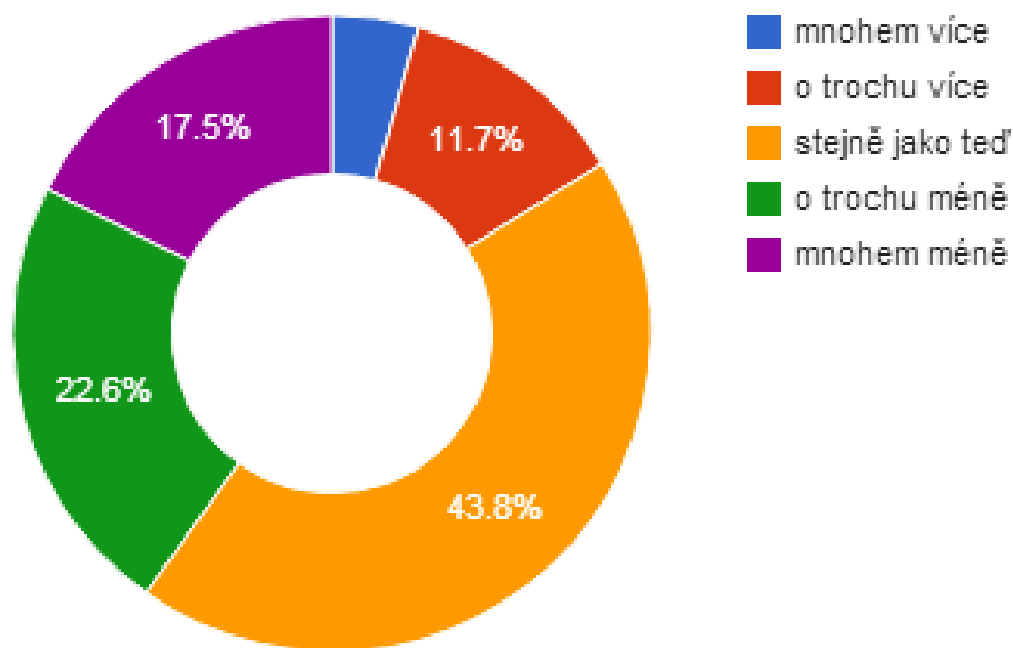
Graf 7: Oblíbenost násilných pořadů



Zdroj: Vlastní šetření

Následující otázka se zabývala množstvím násilných pořadů ve vysílání. Respondenti byli dotazováni na množství pořadů, ve kterých je zobrazováno násilí. 6 respondentů (6 chlapců a žádná dívka) uvedlo, že by pořadů s násilnou tematikou mělo být mnohem více. 16 respondentů (11 chlapců a 5 dívek) by uvítalo o trochu více násilných pořadů. 60 dotazovaných (36 chlapců a 24 dívek) je spokojených s množstvím násilí v pořadech a toto množství by mělo být stejné jako teď. 31 respondentů (15 chlapců a 16 dívek) si myslí, že násilí by mělo být o trochu méně a 24 respondentů (5 chlapců a 19 dívek) je toho názoru, že pořadů, ve kterých je zobrazováno násilí by mělo být mnohem méně.

Graf 8: Množství násilných pořadů



Zdroj: Vlastní šetření

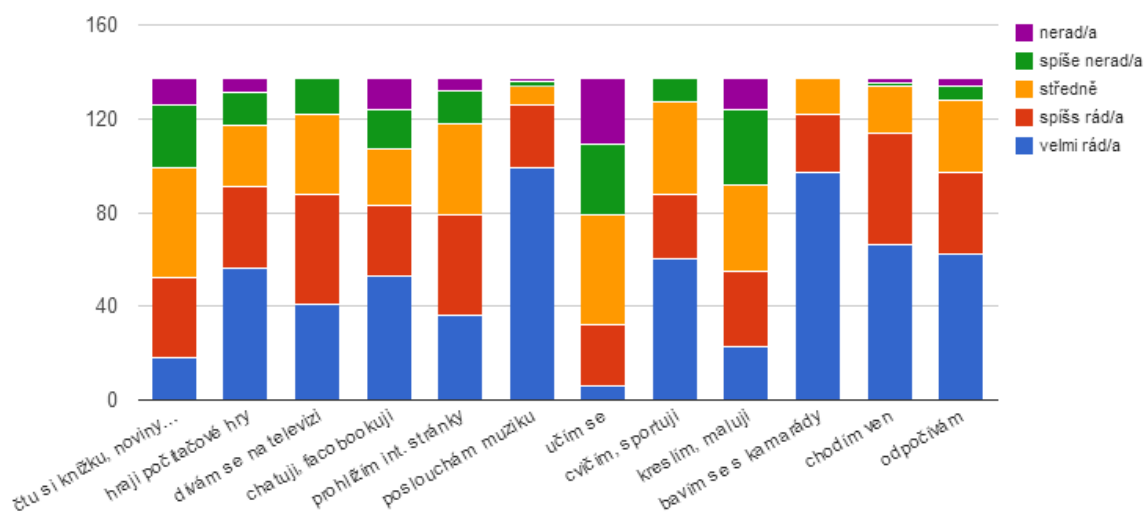
Otázka č. 11 byla zaměřena na zjištění, zda si jednotliví respondenti uvědomují možnost vlivu na vlastní osobu. 130 dotazovaných (72 chlapců a 58 dívek) uvedlo, že násilné pořady na ně nemají žádný vliv, a pouhých 7 školáků (3 chlapci a 4 dívky) přiznalo, že na ně násilné pořady vliv mají. Jako nejčastější formu vlivu byla uváděna agrese a zlé sny po shlédnutí pořadu s násilnou tematikou.

Další otázka byla velmi podobná předešlé, jen se zaměřovala na možný vliv na přátele dotazovaného. U této otázky uvedlo 27 respondentů (14 chlapců a 13 dívek), že jejich kamarády násilné pořady ovlivňují, Více než 80 % dotázaných (110 respondentů, 59 chlapců a 51 dívek) ale uvedlo, že na jejich kamarády násilné pořady vliv nemají. Mezi nejčastější formy vlivu byly jako u předcházející otázky uváděny násilnicé sklony, agresivita a zlé sny.

Otázka č. 13 měla zjišťovat, jak rádi či neradi mají respondenti určité aktivity. Otázka byla zpracována formou tabulky, kdy každý respondent měl za úkol vyznačit křížkem políčko, které odpovídalo tomu, do jaké míry rád vykonává danou činnost. Z grafu vyplývá, že žáci čtou spíše rádi (37 respondentů) až středně (47 respondentů).

11 dotazovaných uvedlo, že čtou neradi. Dále vyplývá, že respondenti velmi rádi hrají počítačové hry (56 respondentů) a pouhých 14 respondentů hraje pc hry spíše nerado, 6 respondentů nerado. 41 respondentů se velmi rádo dívá na televizi, spíše rádo potom sleduje televizní vysílání 47 dotazovaných. Při otázce jak rádi chatují či facebookují odpovědělo 53 žáků velmi rádo, na druhou stranu 17 spíše nerado a 13 nerado. Internetové stránky si velmi rádo prohlíží pouze 36 dotazovaných, 43 spíše rádo a 39 středně. 99 respondentů velmi rádo poslouchá muziku. A pouze 8 žáků poslouchá muziku spíše nerado. Téměř polovina dotazovaných se spíše nerada či nerada učí, a pouhých 6 respondentů se učí velmi rádo. 60 žáků velmi rádo cvičí nebo sportuje, 39 jich potom cvičí spíše nerado. 32 dotazovaných spíše rádo kreslí, stejný počet na druhou stranu spíše nerad kreslí. Oproti tomu 97 respondentů se velmi rádo baví s kamarády a 66 velmi rádo chodí ven, 20 žáků chodí ven spíše nerado. 62 dotazovaných velmi rádo odpočívá, 31 spíše rádo a stejný počet studentů středně rád odpočívá.

Graf 9: Oblíbenost vybraných aktivit



Zdroj: Vlastní šetření

Otázka č. 14 byla zaměřena na zjištění, zda žáci někdy porušili školní řád. 89 dotázaných (52 chlapců a 37 dívek) odpovědělo, že školní řád někdy porušilo, 48 zbývajících žáků (24 chlapců a 24 dívek) odpovědělo negativně.

Patnáctá otázka se dotazovala na to, zda má respondent mnoho různých zájmů a zálib. 121 respondentů (66 chlapců a 55 dívek) uvedlo, že má mnoho zájmů a zálib, 16 respondentů (9 chlapců a 7 dívek) uvedlo, že nikoliv.

Následující otázka zjišťovala, zda jsou žáci často účastníky bitek a šarvátek. 19 z nich (16 chlapců a 3 dívky) odpovědělo kladně, 118 (59 chlapců a 59 dívek) uvedlo jako svou odpověď možnost ne.

Otázka č. 17 se zabývala používáním neslušných výrazů a nadávek. 63 žáků (40 chlapců a 23 dívek) často používá neslušné výrazy a nadávky, 74 (36 chlapců a 38 dívek) takovýchto prostředků neuzívá.

Na otázku č. 18, zda se respondent omluví vždy, když je na někoho zlý, 97 dotazovaných (53 chlapců a 44 dívek) odpovědělo kladně, 40 (22 chlapců a 18 dívek) záporně.

5 respondentům (3 chlapci a 2 dívky) dělá potěšení občas trápit zvířata. 132 dotazovaných (72 chlapců a 60 dívek) na tuto otázku odpovědělo záporně.

Otázka č. 20 zjišťovala, zda žáci poslechnou na první slovo. 51 respondentů (29 chlapců a 22 dívek) poslechne na první slovo, 86 respondentům (46 chlapců a 40 dívek) nestačí pouze jedna výzva.

Následující otázka byla zaměřena na oblibu bojových her. 79 dotazovaných (59 chlapců a 20 dívek) má rádo bojové hry, 58 zbývajících (14 chlapců a 44 dívek) tento druh her v oblibě nemá.

22. otázka se respondentů dotazovala, zda mají mnoho kamarádů. 111 dotázaných (59 chlapců a 52 dívek) uvedlo, že má mnoho kamarádů a kamarádek, 26 respondentů (14 chlapců a 12 dívek) mnoho přátel nemá.

Otázka č. 23 zjišťovala, zda mají žáci často děsivé sny. 37 respondentů (11 chlapců a 26 dívek) občas děsivé sny mívá, 100 respondentů (64 chlapců a 36 dívek) děsivé sny nemá nebo si je nepamatuje.

Poslední otázka sloužila jako zpětná vazba a respondentů se ptala na to, zda jim bylo nepříjemné odpovídat na dotazníkové otázky. 22 dotazovaných (15 chlapců a 7 dívek) uvedlo, že jim bylo nepříjemné odpovídat na mé otázky. 115 (60 chlapců a 55 dívek) nikoliv.

## **6.1 Interpretace a diskuse výsledků**

V kapitole 5.2 bylo stanoveno šest pracovních hypotéz týkajících se sledovanosti televize, oblíbenosti určitých pořadů, omezování sledování televize rodiči a možností násilných pořadů ovlivňovat jedince.

**Hypotéza č. 1:** Většina dětí ve starším školním věku sleduje televizi každý den.

Tato hypotéza byla potvrzena. Toto tvrzení dokládá Graf 3: Čas strávený sledováním televize, podle něhož je zřejmé, že více než polovina dotázaných žáků (32 dívek a 50 chlapců) sleduje televizi každý den, a to převážně 1-3 hodiny.

**Hypotéza č. 2:** Největší část dětí ve starším školním věku upřednostňuje akční filmy před horory.

Tato hypotéza byla potvrzena. Z 21 předložených možností byly akční filmy preferovány 89 respondenty, kdežto horory jen 52 respondenty.

**Hypotéza č. 3:** Většina rodičů neomezuje sledování televize dětem ve starším školním věku.

Hypotéza č. 3 byla potvrzena. Z dotazníkového šetření vyplývá, že pouze 29 školáků z celkových 137 dotazovaných je rodiči nějakým způsobem omezováno ve sledování televize.

**Hypotéza č. 4:** Většina rodičů zakazuje některé pořady dětem ve starším školním věku.

Tato hypotéza nebyla potvrzena. 97 dotazovaným rodiče žádné televizní pořady nezakazují. Zbývajícím respondentům bývají zakazovány především pořady s erotickou či pornografickou tematikou nebo horory.



**Hypotéza č. 5:** Více než třetina dětí ve starším školním věku uvádí, že násilné pořady má celkem ráda.

Hypotéza byla potvrzena. Z grafu 7: Oblíbenost násilných pořadů vyplývá, že více než třetina respondentů má celkem rádo násilné pořady. 19,7% násilné pořady nemá rádo a 8% je dokonce nesnáší.

**Hypotéza č. 6:** Většina dětí ve starším školním věku si myslí, že na ně samotné ani na jejich kamarády nemají násilné pořady vliv.

Hypotéza byla potvrzena. Z výzkumu vyplývá, že 94,9% dotázaných si myslí, že na ně samotné nemají násilné pořady žádný vliv, pouze 5,1% připouští, že na jejich osobu může násilí zobrazované na televizní obrazovce mít nějaký vliv. 80,3% žáků si myslí, že ani na jejich přátele násilné pořady vliv nemají. 27 respondentů (19,7%) uvádí, že na jejich přátele násilí v televizi vliv má. Jako nejčastější projevy tohoto vlivu uvádějí násilnické sklony, agresivita a zlé sny.

## ZÁVĚR

Tato bakalářská práce je zaměřena na vliv televizního násilí na děti staršího školního věku. Hlavním cílem je popsat vliv násilí v televizi na děti ve věku 11 – 15 let. Ke splnění vytyčeného cíle jsem použila odbornou literaturu a dotazníkové šetření, které proběhlo na Základní škole J. A. Komenského v Lysé nad Labem.

Teoretická část se zabývá mezilidskou komunikací, funkcí médií, vývojovou psychologií dítěte, přínosy a riziky médií. V první kapitole jsou vysvětleny stěžejní pojmy a popsány jednotlivé druhy komunikace. Kapitola zaměřena na funkci médií rozpracovává funkci informační, zábavní a komerční. V kapitole vývojová psychologie dítěte je popsána vývojová psychologie obecně, následně jsou pak charakterizována jednotlivá období lidského života, se zaměřením na období staršího školního věku.

V poslední kapitole teoretické části jsou rozpracovány základní přínosy a rizika médií, s důrazem na vliv elektronických médií na děti a mládež, v užším smyslu poté vliv násilí na děti a mládež. Teoretická část je zakončena podkapitolou zabývající

se problematikou erotiky a pornografie zobrazované na televizní obrazovce.

Praktická část byla realizována pomocí dotazníkového šetření na základní škole J. A. Komenského v Lysé nad Labem, jehož cílem je zjistit, zda má násilí zobrazované v televizi vliv na respondenty. Dále je cílem dotazníku zjistit, jak často dotazovaní sledují televizní vysílání, jaké televizní pořady patří mezi jejich oblíbené, zda je rodiče omezují ve sledování televize či jim dokonce určité pořady zakazují, nebo zda mají pocit, že je samotné či jejich přátel násilí zobrazované na televizních obrazovkách ovlivňuje.

Šetření pomocí dotazníku se zúčastnilo 137 respondentů z 6. – 9. ročníků, 75 chlapců a 62 dívek.

Z výsledků vyplývá, že více než polovina dotázaných sleduje televizní vysílání denně, a to nejčastěji 1-3 hodiny. Více než 25% respondentů v dotazníkovém šetření uvedlo, že nejraději sleduje komedie. Následně byly s největší četností označovány akční filmy či pořady se sci-fi tematikou. Jako nejčastěji sledovanou televizní stanicí uvedla čtvrtina dotázaných stanicí Nova, čtvrtina respondentů uvedla jako svou oblíbenou stanicí Prima COOL. Na otázku oblíbeného pořadu téměř polovina uvedla seriál Simpsonovi, zbytek pořadů uvedených respondenty

(Ordinace v růžové zahradě, Futurama, Ulice, aj.) nepřesáhl 15 %. Téměř polovina dotazovaných školáků má celem rád násilné pořady a jsou spokojeni s množstvím, které je vysílané v televizi. Čtvrtina respondentů by uvítala, kdyby násilí zobrazovaného na televizních obrazovkách bylo o trochu méně. Převážně většině dětí ve starším školním věku rodiče nezakazují žádné televizní pořady, ani je nijak neomezují ve sledování televize. U respondentů, kterým rodiče zakazují některé pořady, převažovaly pořady s hororovou či erotickou tematikou. Stejně tak si převážná většina dotázaných myslí, že na ně samotné ani na jejich přátele nemají násilné pořady žádný vliv.

Tato práce by mohla posloužit široké veřejnosti, která by měla zájem o problematiku zobrazovaného násilí na televizních obrazovkách. Mnoha rodičům by mohla poskytnou potřebné informace k tomu, aby mohli lépe s dítětem prokonzultovat možné vlivy na jeho psychiku a následný postup při eliminaci možných nežádoucích účinků na jedince způsobených nedostatečnými informacemi o tématu.

# SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

## Seznam použitých českých zdrojů

- BURTON, G. *Úvod do studia médií*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2001. ISBN 80-85947-67-6
- DeVITO, A. J. *Základy mezilidské komunikace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2001. ISBN 80-7169-988-8
- JIRÁK, J., Köpplová, B. *Média a společnost*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7
- HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*, 2. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-569-1
- KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-134-X
- LANGMEIER, J, KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1284-9
- McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 4. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5
- MUSIL, J. *Sociální a mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. ISBN 978-807452-002-0
- MUSIL, J. *Elektronická média v informační společnosti*. 1. vyd. Praha: Votobia, 2003. ISBN 80-7220-157-3
- NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. 2. vyd. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0628-1
- VLASTNÍK, J. *Televizní násilí a zákon: vliv televizního násilí na kriminalitu dětí a mládeže a jeho zákonná úprava*. 1. vyd. Praha: Votobia, 2005. ISBN 80-7220-245-6
- VYBÍRAL, Z. *Psychologie lidské komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál. 2000. ISBN 80-7178-291-2

## SEZNAM PŘÍLOH

<b>Příloha A - Dotazník.....</b>	<b>I</b>
----------------------------------	----------

## **Dotazník**

Milý žáku/milá žákyně, do rukou se ti dostal dotazník, který je anonymní a slouží pouze ke zpracování mé bakalářské práce. Tímto tě žádám o pravdivé vyplnění veškerých údajů. Pokud nebude uvedeno jinak, z nabízených možností vyber jen jednu. Předem děkuji za tvou spolupráci.

Pavλίna Krejčárková, studentka 3. ročníku UJAK, oboru sociální a mediální komunikace

---

1. **Pohlaví**      ženské      mužské
  
2. **Věk** .....     **Ročník** .....
  
3. **Televizi sleduji**
  - každý den ..... hodin
  - 3x týdně
  - jen o víkendu
  - zřídka
  - vůbec nesleduji
  - jiná možnost .....
  
4. **Rád/a sleduji ( označ 5 nejoblíbenějších)**

<input type="radio"/> romantické filmy	<input type="radio"/> akční filmy
<input type="radio"/> sci-fi	<input type="radio"/> detektivky
<input type="radio"/> válečné filmy	<input type="radio"/> komedie
<input type="radio"/> kreslené seriály	<input type="radio"/> sport
<input type="radio"/> telenovely	<input type="radio"/> pohádky
<input type="radio"/> pořady pro děti	<input type="radio"/> zpravodajské pořady
<input type="radio"/> dokumentární pořady	<input type="radio"/> reklamy a teleshopping
<input type="radio"/> sitcomy	<input type="radio"/> reality show
<input type="radio"/> soutěžní pořady	<input type="radio"/> diskusní pořady
<input type="radio"/> hudební pořady	<input type="radio"/> muzikály
<input type="radio"/> horory	
  
5. **Rodiče mě omezují ve sledování televize**      ano      ne
  
6. **Rodiče mi některé pořady zakazují**      ano      ne  
**které** .....

7. **Jaké jsou tvé 3 nejoblíbenější televizní stanice?**
- .....
  - .....
  - .....
8. **Jaké jsou tvé oblíbené seriály nebo pořady, které v současné době sleduješ?**
- .....
  - .....
  - .....
9. **Co si myslíš o násilných pořadech?**
- jsou to mé oblíbené
  - celkem je mám rád/a
  - nemám je rád/a
  - nesnáším je
  - nezajímá mě to
10. **Pořadů, ve kterých je zobrazováno násilí, by mělo být:**
- mnohem více
  - o trochu více
  - stejně jako teď
  - o trochu méně
  - mnohem méně
11. **Myslíš si, že na tebe mají násilné pořady nějaký vliv?**  ano  ne
- jaký** .....
12. **Myslíš si, že mají násilné pořady vliv na tvoje kamarády?**  ano  ne
- jaký** .....

13. U každé aktivity udělej křížek v políčku, podle toho, jak máš či nemáš danou aktivitu rád/a.

	velmi rád/a	spíše rád/a	středně	spíše nerad/a	nerad/a
čtu si knížku, noviny, časopis					
hrají počítačové hry					
dívám se na televizi					
chatuji, facebookuji					
prohlížím internetové stránky					
poslouchám muziku					
učím se					
cvičím, sportuji					
kreslím, maluji					
bavím se s kamarády					
chodím ven					
odpočívám					

14. **Porušil/a jsi někdy školní řád?**  ano  ne
15. **Máš mnoho různých zájmů a zálib?**  ano  ne
16. **Jsi často účastníkem/účastnicí bitek a šarvátek?**  ano  ne
17. **Používáš často neslušné výrazy a nadávky?**  ano  ne
18. **Omluvíš se vždy, když jsi na někoho zlý?**  ano  ne
19. **Dělá ti potěšení občas trápit zvířata?**  ano  ne
20. **Poslechneš většinou na první slovo?**  ano  ne
21. **Máš rád/a bojové hry?**  ano  ne
22. **Máš hodně kamarádů a kamarádek?**  ano  ne
23. **Míváš často děsivé sny?**  ano  ne
24. **Bylo ti nepříjemné odpovídat na mé otázky?**  ano  ne



## **BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE**

**Jméno autora:** Pavlína Krejčárková

**Obor:** Sociální a mediální komunikace

**Forma studia:** prezenční studium

**Název práce:** Vliv televizního násilí na děti staršího školního věku

**Rok:** 2015

**Počet stran textu bez příloh:** 43

**Celkový počet stran příloh:** 3

**Počet titulů českých použitých zdrojů:** 12

**Počet titulů zahraničních použitých zdrojů:** 0

**Počet internetových zdrojů:** 0

**Vedoucí práce:** RNDr. Josef Musil, CSc.